

Nowe stanowisko *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton na Pojezierzu Kaszubskim

The new locality of *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton in Kaszubskie Lakeland

AGNIESZKA BUDYŚ, PAULINA ĆWIKLIŃSKA, AGNIESZKA DOBORZYŃSKA

A. Budyś, P. Ćwiklińska, A. Doborzyńska, Katedra Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody,
Pracownia Geobotaniki i Ochrony Przyrody, Uniwersytet Gdański,

Al. Legionów 9, 80-441 Gdańsk,

e-mail: agnieszkabudys@poczta.onet.pl; dokpc@univ.gda.pl; turzyca@poczta.onet.pl

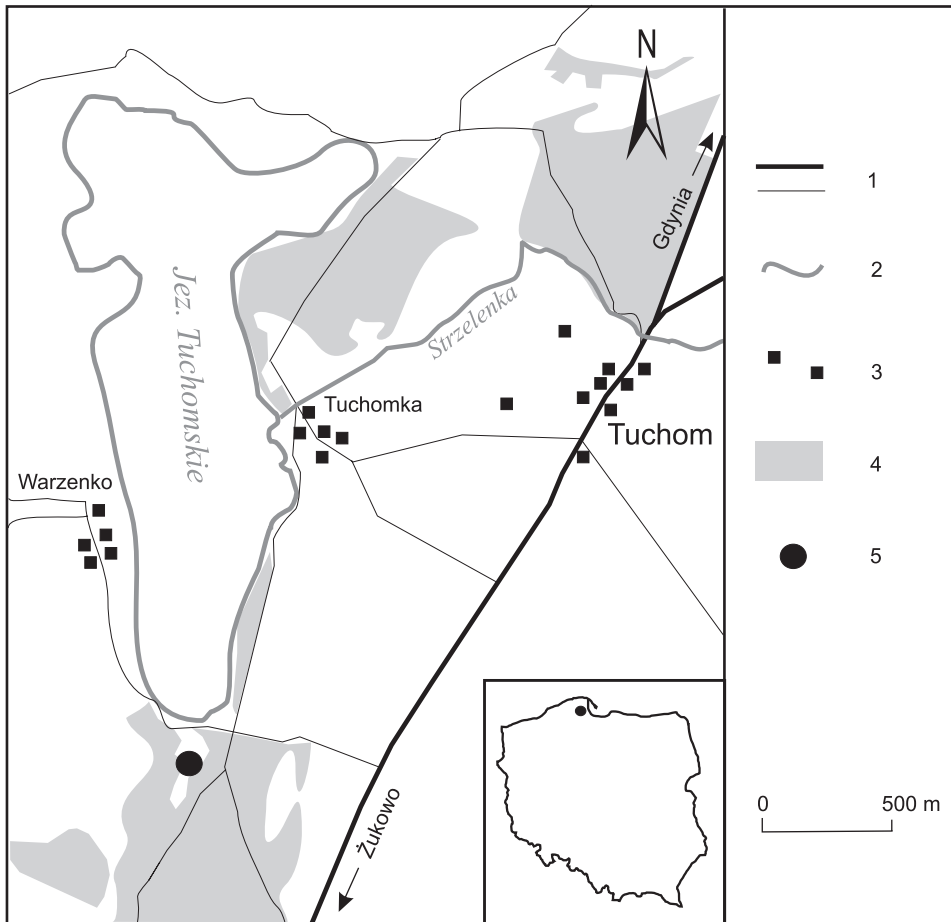
ABSTRACT: *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton is an amphi-atlantic species noted in Poland at only about 60 localities. Its new locality was found in raised bog near Tuchom village. The species grows within the hollows, together with *Carex rostrata*, *Eriophorum angustifolium*, *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia*, *Drosera rotundifolia*, *Sphagnum fallax*, *S. contortum* and *S. cuspidatum*. The population of *Rhynchospora fusca* is found to be in a good condition, most of the individuals bloom and fruit.

KEY WORDS: *Rhynchospora fusca*, new locality, an amphi-atlantic species, Kaszubskie Lakeland, northern Poland

Przygielka brunatna *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton jest gatunkiem atlantyckim o amfiatlantyckim typie rozmieszczenia (Hulten 1958; Meusel i in. 1965). W Polsce występuje poza granicą swojego zwartego zasięgu. Łącznie notowana była na około 60 stanowiskach, rozproszonych na obszarze Pomorza, Wielkopolski, Śląska, Rostocza, Kotliny Sandomierskiej, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Podkarpacia, Wyżyny Lubelskiej oraz Polesia. Po roku 1980 potwierdzonych zostało 13 stanowisk zlokalizowanych na Pomorzu, Dolnym Śląsku, Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej i Wyżynie Śląskiej (Budyś 2001; Herbichowa 2001), z czego jedynie dwa na Pojezierzu Kaszubskim. W skali kraju przygielka ma status gatunku zagrożonego (Herbichowa 2001), a na Pomorzu Zachodnim wymierającego (Żukowski, Jackowiak 1995).

Rhynchospora fusca jest gatunkiem preferującym siedliska oligotroficzne i kwaśne o dużym uwilgoceniu. Występuje w zagłębieniach międzywydmowych, na torfowiskach wysokich i przejściowych, obrzeżach skąpożywnych jezior i wilgotnych wrzosowiskach (Herbichowa 1988).

Nowe stanowisko przygielki brunatnej zostało stwierdzone w czerwcu 2002 roku na Pojezierzu Kaszubskim w pobliżu miejscowości Tuchom (54°25'00"N, 18°21'30"E, kwadrat ATPOL CA88 01). *Rhynchospora fusca* rosła na torfowisku wysokim, położonym w bezodpływowym zagłębieniu terenu na południe od Jeziora Tuchomskiego (ryc. 1). Centralną część torfowiska stanowi słabo wypiętrzona kopała z kompleksem mszarów kępowo-dolinkowych. Przygielka brunatna występowała w silnie uwilgoconych dolinkach o pH wody 4,5. Towarzyszyły jej: *Carex rostrata*, *Eriophorum angustifolium*, *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia*, *Drosera rotundifolia*, *Sphagnum fallax*, *S. contortum*, *S. cuspidatum* oraz *Hepaticae* sp. div. Struktury kępowe torfowiska zdominowane były przez: *Sphagnum magellanicum*, *S. angustifolium*, *S. rubellum*, *S. fimbriatum*, *S. palustre*, *S. russowii*, *Eriophorum vaginatum* i *Empe-*

Ryc. 1. Lokalizacja nowego stanowiska *Rhynchospora fusca* na Pojezierzu Kaszubskim

1 – szosa i drogi guntowe, 2 – rzeka, 3 – zabudowania, 4 – las, 5 – stanowisko *Rhynchospora fusca*

Fig. 1. The new locality of *Rhynchospora fusca* in Kaszubskie Lakeland

1 – main and local roads, 2 – river, 3 – buildings, 4 – forest, 5 – the locality of *Rhynchospora fusca*

trum nigrum. Ponadto nielicznie występował tu również *Sphagnum fuscum*, takson zagrożony w skali kraju (Ochyra 1992). Na omawiane torfowisko wkraczają drzewa – *Pinus sylvestris*, *Betula pubescens*, *B. pendula*, występujące tu pojedynczo i nie przekraczające wysokości 3 m. W strefie okrajka odnotowano: *Calla palustris*, *Carex lasiocarpa*, *Menyanthes trifoliata*, *Agrostis canina*, *Juncus effusus* oraz *Molinia caerulea*.

Płaty z udziałem *Rhynchospora fusca* na torfowisku w Tuchomiu zajmują powierzchnię około 40 m². Populacja cechuje się dobrą kondycją, większość osobników kwitnie i owocuje. Torfowisko nie jest eksploatowane ani odwadniane, jedynym potencjalnym zagrożeniem dla populacji w przyszłości może być ekspansja drzew i krzewów. Ze względu na walory przyrodnicze obiekt został objęty ochroną prawną w formie użytku ekologicznego.

Badania finansowane przez Komitet Badań Naukowych (grant 3 P04F 017 22).

Literatura

- BUDYŚ A. 2001. Aktualny stan populacji *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton na Bielańskim Błocie (Pobrzeże Kaszubskie). – Acta Bot. Cassub. 2: 77–81.
- HERBICHOWA M. 1988. *Rhynchospora fusca* (L.) Ait. – W: JASIEWICZ A. (red.), Materiały do poznania gatunków rzadkich i zagrożonych Polski. Cz. I. – Fragm. Flor. Geobot. 33(3–4): 473–482.
- HERBICHOWA M. 2001. *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton. Przygiełka brunatna. – W: KAŻMIERCZAKOWA R., ZARZYCKI K. (red.), Polska czerwona księga roślin. Wyd. 2. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków, s. 485–486.
- HULTEN E. 1985. The amphiatlantic plants and their phytogeographical connections. – Kungl. Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar, Fjörde Serien 7(1): 1–57. Almqvist and Wiksell, Stockholm.
- MEUSEL H., JÄGER E., WEINERT E. 1965. Vergleichende Chorologie der zentraleuropaischen Flora. I. Gustav Fischer Verlag, Jena, 258 ss.
- OCHYRA R. 1992. Czerwona lista mchów zagrożonych w Polsce. – W: ZARZYCKI K., WOJEWODA W., HEINRICH Z. (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków, s. 79–85.
- ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. 1995. Czerwona lista roślin naczyniowych. – W: ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. (red.), Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. – Prace Zakładu Taksonomii Roślin UAM w Poznaniu 3: 28–69. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.